

Alminnelige bestemmelser for kirkelige handlinger på norsk tegnspråk

Ordningen for konfirmasjon på norsk tegnspråk er utarbeidet av en prosjektgruppe i Døvekirken og har vært ute til vurdering i Døvekirken og dens menigheter. Den er vedtatt i styringsgruppen for liturgireform i Døvekirken.

Ordningen er godkjent av Oslo biskop i samarbeid med Kirkerådet og i tråd med liturgiene vedtatt i Kirkemøtet. Den er gjeldende fra 1. påskedag 2019.

Innhold

1. Felles alminnelige bestemmelser for kirkelige handlinger på norsk tegnspråk
2. Alminnelige bestemmelser for dåp på norsk tegnspråk
3. Alminnelige bestemmelser for konfirmasjon på norsk tegnspråk
4. Alminnelige bestemmelser for vigsel og forbønn for borgerlig inngått ekteskap på norsk tegnspråk
5. Alminnelige bestemmelser for gravferd på norsk tegnspråk

Felles alminnelige bestemmelser for kirkelige handlinger på norsk tegnspråk

Basert på alminnelige bestemmelser for hovedgudstjenesten på norsk tegnspråk fastsatt desember 2015 av Oslo biskop. Kirkelige handlinger på norsk tegnspråk er utarbeidet av en prosjektgruppe i Døvekirken og har vært ute til vurdering i Døvekirken og dens menigheter. Den er vedtatt i styringsgruppen for liturgireform i Døvekirken. Ordningene er godkjent av Oslo biskop i samarbeid med Kirkerådet og i tråd med liturgiene vedtatt i Kirkemøtet. De er gjeldende fra 1. påskedag 2019.

I Døvekirken har vi med Ordning for hovedgudstjeneste på norsk tegnspråk innført en medliturg som leder de leddene menigheten skal være med på. Medliturgen går da frem, og veileder menigheten i hvordan de skal være med. Leddene der menigheten deltar er markert med A i ordningene.

Menigheten sitter under hele den kirkelige handlingen. Døve må se den som tegner for å få med hva som sies, og dette er som regel bare mulig når vi sitter. Får vi ikke muligheten til å se hva som tegnes, så har vi ikke muligheten til å motta Guds ord og oppleve den kirkelige handlingen som den skal. Unntaket er ved inngangs- og utgangsprosesjonen, der medliturg gir signal til menigheten når de skal reise seg før og sette seg etter prosesjonen.

Samlingslys i stedet for klokkeringing

Klokkeringing som start og avslutning på den kirkelige handlingen er basert på den auditive opplevelsen, og ikke den visuelle. Klokkeringing bør derfor erstattes med lystenning som er en visuell opplevelse der gravferden begynner med at et samlingslys tennes og avsluttes med at samme lys blåses ut. Medliturg går frem og tenner samlingslyset ved å tenne dette med Kristuslyset i globen eller et alterlys. Lyset hentes ved å føre samlingslyset til det tente alterlyset. Det anbefales ikke å bruke fyrstikk eller lighter.

Tenning og slukking av samlingslyset kan eventuelt suppleres med en passende tegnspråkfilm (se Del III- Bønne-, salme- og poesibok for alternativer).

Navnetegn

Der navnene skal nevnes, skal disse staves første gangen sammen med navnetegnet og deretter bare navnetegnet brukes. I spørsmålene under ledd 7 Ekteskapsinngåelse skal det brukes fullt navn, det vil si navnetegn og eventuell staving av navn dersom dette ikke er stavet tidligere i liturgien.

Salmer i den kirkelige handlingen

Salmesang er ikke et naturlig element i tegnspråklige gudstjenester og kirkelige handlinger. Selv om mange er vant med salmer som blir tolket til tegnspråk er det bare veldig få som synger eller er med på tegnene. Døvekirken får derfor alterboken sin «Del III – Bønne-, salme- og poesibok». Den inneholder salmer på tegnspråk. Noen av dem er oversatt fra norsk, mens andre er genuine tegnspråklige salmer på norsk tegnspråk eller oversatt fra andre tegnspråk. Det er disse salmene som skal brukes. I tillegg har Døvekirken andre uttrykksformer slik som tegnspråkpoesi og liturgisk dans som kan og bør brukes.

Lys som del av den kirkelige handlingen

Det bør tilstrebes nøkternhet i bruk av blomster og lignende samt spesielt bruk av brennende lys, så de ikke fremstår som visuell støy.

Vi deler ut lys som del av den kirkelige handlingen, og dette kan tas med hjem og tennes hvert år som minne om at den kirkelige handlingen ble utført.

Under dåpen får familien med seg hjem et dåpslys knyttet til ledd D9a.

Under konfirmasjonen skal konfirmantene få med seg hjem et lys de kan tenne på konfirmasjonsdagen hvert år. Lyset kan deles ut under forbønnshandlingen for den enkelte konfirmant, ledd K16c.

Under vigselen får forloverne eller en annen (avtalt på forhånd) med seg vigselset lys som ekteparet får med seg hjem for å tenne hvert år på bryllupsdagen. Vigselset lys tennes under ledd V2b og gis til forloverne eller en annen rett før velsignelsen under ledd V11.

Pårørende i gravferden får utdelt et gravferdslys til minne og som de kan tenne på begravelsesdatoen, ved allehelgenssøndag eller en annen dato de føler er passende. Gravferdslyset tennes under minneordet i ledd G5, og gis til de pårørende etter ledd G10.

Bruk av skjerm eller projektor

Når man avleser tegnspråk, er det nødvendig å ha fullt fokus på den som tegner. Tilleggsinformasjon på skjermer kan derfor lett bli visuell støy som forstyrrer oppmerksomheten. Man bør derfor generelt være varsom med bruk av slike. Det bør trykkes opp gudstjeneste-ark for dem som skulle ha behov for skriftlig informasjon.

Når det vises informasjon på skjerm, er det viktig at menigheten får nok tid til å oppfatte den informasjonen før de igjen skifter fokus til liturgen. På skjerm bør bare det følgende vises:

- Navnet på enkelte ledd som overskrift
- Passende tegnspråkfiler i stedet for klokkeringing, preludium og postludium (se Del III- Bønne-, salme- og poesibok for alternativer).
- Ev. bilde(r) og/eller videoer i tilknytning til minneordet

Kirkelige handlinger i lokale menigheter

Denne alterboken er primært tenkt til bruk i Døvekirkene eller når en tegnspråklig menighet samles til kirkelig handling. Den er godkjent til bruk i enhver kirkelig handling der norsk tegnspråk brukes. Kirkelige handlinger i lokale menigheter (integreerte gudstjenester) bør være tegnspråklige kirkelige handlinger som også legges til rette for dem som ikke behersker tegnspråk.

Når tegnspråkbrukere samles til gudstjenester med ikke-tegnspråkbrukere utenfor døvekirkene, bør denne alterboken være ledende. Den kan og bør brukes i enhver gudstjeneste der Døvekirken er involvert og det er derfor ikke behov for at den lokale menigheten endrer grunnordningen sin eller søker om unntak fra den. I slike gudstjenester skal liturger fra Døvekirken bruke denne alterboken, mens den lokale liturgen skal lese eller synge tekstene som finnes i den første spalten i denne alterboken. Det bør avtales tegn, slik som blick eller nikk, mellom liturgene for å forsikre seg om at man er ved samme ledd.

Ved tekstlesingene bør minst en av tekstene leses på tegnspråk. Anbefalingene om bruk av skjerm eller projektor (se ovenfor) bør også følges når kirkelige handlinger skjer i lokale menigheter. Under prekenen kan Døvepresten gjengi prekenen fra den lokale presten om den tilsendes den og kan oversettes på forhånd.

Under poesi kan det spille passende instrumentalmusikk. Det bør ikke brukes norske salmer, men det kan brukes salmer som er oversatt til norsk tegnspråk parallelt med den norske originalen. Se «Del III – Bønne-, salme- og poesibok».

Alminnelige bestemmelser for dåp på norsk tegnspråk

Disse bestemmelsene for dåp på norsk tegnspråk er utarbeidet av en prosjektgruppe i Døvekirken og vedtatt i styringsgruppen for liturgireform i Døvekirken.

Ordningen er godkjent av Oslo biskop i samarbeid med Kirkerådet og i tråd med liturgiene vedtatt i Kirkemøtet. Den er gjeldende fra 1. påskedag 2019.

Dåpen forrettes normalt i hovedgudstjenesten. Dåp kan også finne sted i egen dåpsgudstjeneste, se Ordning for dåp i egen gudstjeneste på norsk tegnspråk.

Barnedåp

1. Det er en forutsetning for dåp av barn at de oppdras i kristen tro. Når barna blir døpt, skjer det derfor i forventning om at de får delta i trosopplæring i hjem og kirke. Foreldrene har hovedansvaret for dette.
2. Den norske kirke regner med at den som er medlem i kirken, melder barnet sitt til dåp. Barnet bør så sant det er mulig, døpes før det er fire måneder gammelt.
3. Dåp meldes i god tid til menighetskontoret i Døves menighet der barnet bor. Presten, eller en annen på prestens vegne, skal ha samtale med foreldrene om dåpen og dåpsliturgien før dåpen finner sted.
4. Barnet skal ha minst to faddere, og de må ha fylt 15 år. Foreldrene kan ikke være faddere. Minst to av fadderne må være til stede ved dåpshandlingen.
5. Fadderne påtar seg viktige oppgaver med å gi barnet opplæring i den kristne tro, og de må velges med dette for øye. Som faddere kan det bare velges personer som er medlemmer i Den norske kirke, eller andre kristne som ikke forkaster barnedåpen. Presten ser til at valget av faddere svarer til disse forutsetningene. Dersom det oppstår spørsmål om å utelukke som fadder et medlem i Den norske kirke som har fylt 15 år, skal saken forelegges biskopen.

Dåp av voksne

1. Før dåp av voksne skal presten prøve dåpskandidatens kristne kunnskap og holdning og sørge for at vedkommende får en tilpasset undervisning og veiledning før dåpen.
2. Den som døpes (dåpskandidaten), skal ha minst to faddere, og de må ha fylt 15 år. Foreldrene kan ikke være faddere. Minst to av fadderne må være til stede ved dåpshandlingen. Se også punkt 5 om valg av faddere.
3. Unge som ønsker å bli døpt i løpet av konfirmasjonstiden, bør vanligvis døpes etter de ordningene som gjelder dåp av store barn, unge og voksne. Dersom de ikke er religiøst myndige, må foreldrene eller den som har foreldremyndigheten, gi samtykke til at de kan døpes.

Nøddåp

1. Et udøpt barn som ikke kan bringes til kirken på grunn av sykdom, svakhet eller andre spesielle forhold, kan døpes et annet sted. Det samme gjelder voksne som ikke er døpt.
2. Nøddåp av barn forutsetter samtykke fra minst én av foreldrene.
3. Dersom det ikke er mulig å få kontakt med presten (på sykehuset eller i menigheten), eller dersom presten ikke kan rekke fram i tide, kan dåpshandlingen utføres av alle som respekterer den kristne dåpen.
4. Dåpsevannet skal helst være temperert, og det helles i et fat før selve dåpshandlingen begynner.
5. Ved nøddåp er det ikke nødvendig å nevne noe navn på barnet dersom det ennå ikke har fått navn.
6. Nøddåp er en fullt ut gyldig dåp, og den som er døpt med nøddåp, skal ikke døpes igjen. For at det skal være en gyldig dåp, må den som døper, i det minste si: «Jeg døper deg til Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn.»
7. Foreldrene bør være til stede så sant de kan. Det skal helst være minst to vitner til stede i tillegg til den som døper. Foreldrene kan være vitner.
8. Vitnene er ikke faddere. De skal kunne bekrefte at dåpen er utført. Ut over det har de ingen forpliktelse. Foreldrene kan senere ta stilling til hvem de ønsker som faddere til barnet.
9. Den som har utført nøddåp, sørger for å melde det til prestekontoret på sykehuset eller til den menigheten der dåpen har funnet sted.

Stadfestelse av nøddåp

1. Når et barn som er døpt med nøddåp, lever opp, skal foreldrene etter avtale ta barnet med til kirken i forbindelse med en av de ordinære gudstjenestene. Her stadfestes det at barnet er døpt, og barnet presenteres for menigheten. Tilsvarende gjelder for en voksen som er døpt med nøddåp.

Hjemmedåp

1. Der det er etablert praksis for dåp i hjemmet, kan biskopen godkjenne hjemmedåp etter en fastsatt liturgi (jf. sak KR 60/08 Godkjenning av nordsamiske liturgier).

Alminnelige bestemmelser for konfirmasjon på norsk tegnspråk

Disse bestemmelsene for konfirmasjon på norsk tegnspråk er utarbeidet av en prosjektgruppe i Døvekirken og vedtatt i styringsgruppen for liturgireform i Døvekirken.

Ordnningen er godkjent av Oslo biskop i samarbeid med Kirkerådet og i tråd med liturgiene vedtatt i Kirkemøtet. Den er gjeldende fra 1. påskedag 2019 og gjelder fram til ny konfirmasjonsliturgi på norsk tegnspråk kommer 2021, basert på den nye konfirmasjonsliturgien som vedtas på Kirkemøtet 2020.

Disse liturgiene er basert på Ordning for konfirmasjon 1992 samt Bønner til konfirmasjonstidens gudstjenester 2002.

1. Kirkens Herre har sagt: «Meg er gitt all makt i himmel og på jord. Gå derfor ut og gjør alle folkeslag til disipler, idet dere døper dem til Faderens og Sønnens og Den Hellige Ånds navn og lærer dem å holde alt det jeg har befalt dere. Og se, jeg er med dere alle dager inntil verdens ende.» (Matt 28, 18-20). Kirken har derfor ansvar for alle sine dømte lemmer gjennom hele deres liv.
2. I samsvar med oppdraget fra kirkens Herre døper kirken barna når de som bringer dem til dåpen, vil at barna skal døpes og oppdras i den kristne forsakelse og tro. I henhold til dette venter kirken at alle som er døpt som barn, blir ført inn i kirkens dåpsopplæring og tar del i den fastsatte ordning for konfirmasjonstiden.
3. Opplæringen i konfirmasjonstiden er en viktig del av kirkens arbeid med å oppfylle sitt ansvar for dem som er døpt: Kirken vil be for de unge, undervise dem og hjelpe dem til å leve som kristne i forsakelse og tro, tilbedelse og tjeneste.
4. Unge som ikke er døpt, kan ta del i programmet for konfirmasjonstiden. Men dersom de ønsker å delta fullt ut i den avsluttende konfirmasjonsgudstjeneste, må dåp finne sted før denne.
5. Deltagelse i menighetens gudstjenester er en vesentlig del av konfirmantforberedelsen.
6. Dømte konfirmanter som ikke allerede deltar i nattverden, kan få adgang til dette når de er undervist om sakramentet eller har fått en sjelesørgerisk veiledning om det.
7. Menigheten har medansvar for de unge i konfirmasjonstiden. Konfirmantene tas derfor med i forbønnen i høymessen.
8. Den spesielle «bønn for konfirmantene» (K16a, side 9) bør brukes også i andre gudstjenester og samvær med de unge, da eventuelt uten menighetssvarene. I konfirmasjonstiden er det følgende spesielle gudstjenester: Gudstjeneste med presentasjon og konfirmasjonsgudstjeneste med forbønn for den enkelte. Hvis det er mange konfirmanter, bør det holdes flere slike gudstjenester. Avgjørelse om hvorvidt det skal holdes flere konfirmasjonsgudstjenester med forbønn, treffes i samråd med biskopen. Gudstjeneste med samtale utgår i Døvekirken, da vi har lang tradisjon med at konfirmantene fremstiller temaer om hovedspørsmål i kristen tro og kristent liv i konfirmasjonsgudstjenesten.

9. Ved disse spesielle gudstjenester i konfirmasjonstiden kan de nyttes en eller to sanger / salmer utenom de autoriserte. Teksten skal godkjennes av liturgen og melodien av liturgen og tjenestegjørende organist.
10. Eventuelle innslag av aktualiserende, dramatiserende og aktiviserende art kan også benyttes ved de spesielle gudstjenestene i konfirmasjonstiden. Disse skal tjene forkynnelsen av Guds ord og må nøye samordnes med innholdet i prekenen.
11. Ved høymesse bærer liturgen stola i kirkeårstidens farge. Ved særskilte gudstjenester utenom høymesse bærer liturgen stola i hvitt eller i kirkeårstidens farge.

Konfirmantjubileum

1. Konfirmantjubileum holdes i menigheter der menighetsrådet har truffet vedtak om det.
2. I høymessen på jubileumsdagen kan jublantene gå inn i kirken i prosesjon under ledd 1 Inngang og ta plass på de fremste benkene. En eller to av jublantene kan gjøre tjeneste som tekstleser.
3. Etter ledd 25 Kunngjøringer kan jublantene fremstilles for menigheten, og anbefales til menighetens forbønn.
4. I ledd 16 Forbønn tas jublantene med som ett aktuelt bønneemne. Ved utformingen av dette avsnitt kan en bruke elementer fra bønnene i Konfirmasjonstidens gudstjenester.

Alminnelige bestemmelser for vigsel- og forbønsliturgi på norsk tegnspråk

Disse bestemmelsene for vigsel- og forbønsliturgi på norsk tegnspråk 2018 er utarbeidet av en prosjektgruppe i Døvekirken og vedtatt i styringsgruppen for liturgireform i Døvekirken.

Ordningen er godkjent av Oslo biskop i samarbeid med Kirkerådet og i tråd med liturgiene vedtatt i Kirkemøtet. Den er gjeldende fra 1. påskedag 2019.

Disse ordningene er en samlet ordning basert på begge vigselsturgiene 2003 og 2017 i Den norske kirke, og anvendes overfor alle par som ønsker en tegnspråklig liturgi.

Ekteskap inngås ved at to personer offentlig, i vitners nærvær og for offentlig godkjent (borgerlig eller kirkelig) myndighet avgir løfte til hverandre om at de vil leve sammen i ekteskap, og dette erklæres å ha offentlig gyldighet.

Ekteskapsinngåelse etter kirkens ordning har både en juridisk og en kirkelig side. Den handling som er ekteskapsstiftende etter samfunnets lovgivning, foretas for Guds ansikt, og er derfor en kirkelig handling av gudstjenestlig karakter. Enkeltelementer ved handlingen, som poesi, tegnspråksalmer, opplesning og andre innslag, må utformes i samsvar med dette.

Handlingen finner sted i kirken eller et annet gudstjenestested som etter biskopens avgjørelse kan brukes til vigsel.

Før handlingen har den som skal forrette – unntaksvis en annen på dennes vegne – en samtale med paret som skal vies.

Tegnspråksalmer og poesier må på forhånd godkjennes av forrettende prest og medliturg. Vigsel kan bekjentgjøres på forhånd gjennom kunngjøringene i en gudstjeneste, og paret kan nevnes i forbønnen.

Hvis en vil feire bryllupsmesse, kan en følge ordningen Vigsel til og med siste tegnspråksalme. Denne blir da salme før nattverden, etterfulgt av en av nattverdsbønnene i Bønne-, salme- og poesibok på norsk tegnspråk. Alternativt kan en følge Ordning for gudstjeneste på norsk tegnspråk. Vigselsordningens Inngangsord erstatter da hovedgudstjenestens Inngangsord, og vigselsordningens ledd 4 Skriftlesning erstatter lesningene i hovedgudstjenesten. En av lesningene skal være en evangelielasning. Leddene Ekteskapsinngåelse og Overrekkelse av ringer kommer på kunngjøringens plass, og vigselsordningens ledd 9 Forbønn erstatter hovedgudstjenestens forbønnsdel (ledd 16).

En kunngjør i inngangsordene at det skal feires bryllupsmesse, for eksempel slik:

<p>L Kjære [NAVN] og [NAVN]. Dere er kommet hit til [KIRKENS NAVN] for å inngå ekteskap.</p> <p>Vi er samlet her for å glede oss med dere. Vi skal høre deres løfter til hveran- dre og be om Guds velsignelse over dere og over hjemmet deres.</p> <p>Dere har også bedt om å få del i Herrens nattverd når dere nå begynner livet sam- men som ektefolk.</p> <p>Vi vil derfor feire denne handlingen som en bryllupsmesse, slik at det er mulig for dem som ønsker det, å gå sammen med dere til nattverd på denne dagen.</p>	<p>L KJÆRE vise til paret KIRKEN vegger DERE I DAG nikk KOMME-HIT 2-Pf nikk VIL GIFT nikk</p> <p>ALLE KOMME SETTE-SEG-NED nikk GLEDE nikk VI-alle SE nikk LØFTER UTVEKSLE vise til paret nikk DERE VI +GUD BE↑ GUD VELSIGNE -over-paret nikk</p> <p>DERE-paret NÅ LIV FREMOVER SAMMEN -2knyttnever-fremover nikk vise til paret VIL +HERREN↑ nikk</p> <p>NATTVERD nikk vise til paret BETY-se menighet I DAG vise til alle BRYLLUPSMESSE nikk 2Pf-komme-frem NATTVERD nikk 2Pf OGSÅ vise til menigheten nikk KAN KOMME-FREM nikk</p>
--	--

Ektepar som har inngått ekteskap for borgerlig myndighet, kan siden anmode om kirkens forbønn. Se ordningen Forbønn for borgerlig inngått ekteskap på norsk tegnspråk.

Det kan ringes i ca 5 minutter før og etter vigselshandlingen i gudstjenesten. Det vises til punktet om lystenning i stedet for klokkeringing i de felles bestemmelsene (side 2). Ved bruk av videoer eller bilder må disse på forhånd godkjennes av forrettende prest. Se Del III – Bønne-, salme- og poesibok for alternativer.

Liturgen bærer stola i hvitt.

Alminnelige bestemmelser for gravferd på norsk tegnspråk

Alminnelige bestemmelser for gravferd på norsk tegnspråk 2018 er utarbeidet av en prosjektgruppe i Døvekirken og vedtatt i styringsgruppen for liturgireform i Døvekirken.

Ordnningen er godkjent av Oslo biskop i samarbeid med Kirkerådet og i tråd med liturgiene vedtatt i Kirkemøtet. Den er gjeldende fra 1. påskedag 2019.

1. Handlingen gravferd er fellesskapets siste tjenester overfor sine medlemmer. Når en person er død, sørger de som stod vedkommende nær, vanligvis familien, for at den døde legeme behandles på verdig vis og får en verdig gravferd. Grunnleggende bestemmelser vedrørende gravferd er gitt i gravferdsloven.

Hvem som har rett til, og dermed også det rettslige ansvaret for, å sørge for gravferden er regulert i gravferdsloven § 9.

Når en person som hører inn under Den norske kirke dør, bør det etableres kontakt mellom menighetens prest og de pårørende så snart som mulig etter dødsfallet. Gravferd skal skje innen 10 virkedager etter dødsfallet, jf. Gravferdsloven § 10 andre ledd og § 12.

2. Gravferd etter kirkens ordning er en kirkelig handling av gudstjenstlig karakter. I den liturgiske utforming av handlingen uttrykker kirken det grunnleggende i den kristne tro: at mennesket er Guds skapning, at Gud gjennom Jesu Kristi død og oppstandelse og troen på ham har lagt grunnlaget for menneskets frelse, at det på dommens dag skal stå til ansvar for sitt liv og at det skal gjenreises i legemets oppstandelse.
3. Gjennom valg av skriftlesninger, bønner, tegnspråksalmer og andre visuelle uttrykksformer samt det som ellers tegnes og gjøres, skal alle som har ansvar for eller medvirker til gravferdshandlingen, bidra til at det bibelske budskap kommer til uttrykk i sin fylde.

Enkelthetene ved handlingen, herunder utsmykning, symboler og kranspålegging må tilpasses handlingens gudstjenstlige karakter. Det bør tilstrebnes nøkternhet i bruk av blomster, kranser og lignende samt spesielt bruk av brennende lys, så de ikke fremstår som visuell støy.

Tale ved eventuell kranspålegging må ikke finne sted uten at den som sørger for gravferden, har gitt sitt samtykke til det.

Det bør legges til rette for medvirkning fra de pårørende.

4. Navnet til avdøde staves først med visning av navnetegnet etterpå. Deretter brukes navnetegnet under resten av gravferden.

5. Tegnspråksalmer og tegnspråkpoesi skal godkjennes på forhånd av den som skal forrette og medliturg. Det samme gjelder æresbevisninger og andre tiltak som ønskes i tillegg til gravferdsordningen. For å gjøre det mulig å finne fram til salmer, poesi og andre innslag som er best mulig egnet, bør kontakten med de pårørende opprettes så snart som mulig.
6. For å sikre en verdig gjennomføring av handlingen er det viktig at det avsettes tilstrekkelig tid.

Den som forretter skal også påse at alle som medvirker i forbindelse med gravferden opptrer slik at handlingen kan gjennomføres på en god og verdig måte, i samsvar med kirkens ordninger.

7. Etter forholdene og sedvanen på stedet medvirker liturgen enten i kirke/ kapell og ved graven, eller i hjemmet og ved graven, eller bare ved graven.

Gravferdshandlingen kan finne sted i kirken også når det skal være kremasjon.

Om spredning av aske sier gravferdsloven: Ved slik gravferd kan det ikke kreves kirkelig medvirkning (gravferdsloven § 20 siste punktum og § 9 siste ledd).

Når liturgen medvirker bare i hjemmet og ved graven eller bare ved graven, brukes ordningen Gravferd på norsk tegnspråk fra kirke eller krematorium i den utstrekning det er naturlig. Det samme gjelder ved gravferd hvor det ikke er en forsamling til stede. Den kirkelige medvirkning kan ikke begrenses til jordpåkastelse alene.

Ordningen Gravferd på norsk tegnspråk fra kirke eller krematorium kan med nødvendige tillempninger benyttes ved minneandakt i kirke eller kapell når kisten ikke står i kirken under handlingen.

8. Ved spedbarns gravferd gjelder samme bestemmelser som ved barns gravferd, se side 21. Tilsvarende gjelder når foreldre ønsker gravferd for barn som er døde før fødselen. I disse tilfellene vil det være mulig å foreta de endringer i liturgens ledd som forholdene måtte tilsi, men slik at Herrens bønn alltid tas med.

I kontakt med foreldre til døde spedbarn eller barn som er døde før fødselen, kan det være viktig å gi foreldrene hjelp til å gi det døde barnet navn og navnetegn.

Når foreldre som ønsket sitt barn døpt, mister barnet før dåp, minner presten dem om trøsteord som «Den himmelske Far vil ikke at en eneste av disse små skal gå tapt» (Matt 18,14) e.l.

9. Jordpåkastelse finner sted ved graven. Liturgen kan rent unntaksvis når ytre forhold eller vektige personlige grunner gjør det påkrevd, beslutte at den skal skje inne i kirke/kapell.

Ved kremasjon finner jordpåkastelsen sted ved avslutningen av handlingen.

Som hovedregel skal kisten senkes før jordpåkastelsen. Menighetsrådet kan vedta at jordpåkastelsen skal finne sted før kisten senkes.

Kisten skal som hovedregel senkes helt ned.

Dersom det er tvil om at jordpåkastelse har funnet sted, for eksempel ved kremasjon i utlandet, kan jordpåkastelse foretas i forbindelse med nedsettelsen av urnen.

10. Liturgen og/eller personalet ved Døvekirken kan bistå ved urnenedsettelsen dersom de som sørger for gravferden ønsker det.
11. Gravferd kan forrettes av diakon etter avtale mellom diakonen, soknepresten og biskopen.

Er både presten og diakonen forhindret fra å forrette ved gravferden, kan en lek kristen forrette etter godkjennelse fra biskopen.

12. Flagget skal heises på halv stang før begravelsen for å visuelt informere at det er gravferd, og heises helt opp når gravferden har funnet sted.

Det kan klemtes med den største klokken i ca. 5 minutter før sammenringingen som skjer med samme klokke. Det kan klemtes mens følget går til graven og mens kisten senkes, og ved handlingens slutt kan det slås 3 ganger 3 slag. Medliturgen vil i denne sammenhengen være med i gravfølget og vise med tegn at det klemtes.

Det kan ringes mens følget går fra graven.

13. Liturgisk farge er fiolett.